

mošnjega nadučitelja in drugo kraško zavedno učiteljstvo. Ondotni nadučitelj g. F. je bil v domači cerkvi organist 14 let, potem mu je zavist oropala orgljarsko službo ter ga ubila na orgljarski lestvi; a on kot moralist se ne zmeni za zavist klevetnikov ter pogumno prenaša svoje gorje.

Pomisli bi moral oni učitelj-organist, da se tudi na Krasu dobe učitelji, ki bi prihajali na Repentabor orgljat za dnino šest kron, ter da imajo večjo pravico do službe orgljavca na Repentabru nego vipavski — šmarenski učitelj. Tukaj pa je z onim pohajanjem pritisnil sramotilen pečat vsemu kraškemu učiteljstvu.

Tudi skopitar se drži svoje službe v svojem okrožju ter ne prevzemlja sosednemu bratu zasluzka; kukavica ima svoj določen krog, v katerem se preživlje — a oni učitelj je nižje padel, nego skopitar in kukavica.

Bila je orgljarska služba na Repentabru razpisana za letnih 250 kron, a on je prišel se poklonit — pa je dobil vsakratno dnino 6 kron.

Lepa je ta! Vsaki učitelj naj vrši svojo službo v domači vasi ter naj ne hodi izpodkopavat ugled svojega sobrata v drugo občino, tem manj pa v drugi šolski okraj. Vsi smo potrebni zasluzka, vsi krvavi pod kožo; tedaj bodimo možje!

A. F.

Goriško.

G. poslancu dr. Treo-tu v pojasnilo. V seji našega dež. zbora goriškega dne 17. julija t. l. je stavil g. poslanec dr. Treo sledeča predloga: 1. Visoka vlada se pozivlja, da preosnuje obligatoričen ponk iz kmetijstva za učit. pripravnike; 2. da uvede v višjih razredih ljud. šol, kakor v nadal. tečajih ljud. šol kmetijstvo z ozirom na krajevne razmere kakor učni predmet.

Predlogoma samima nečemo ničesar očitati, da-si je drugi, rekli bi, brezpredmeten, ker je kmetijstvo itak obligaten učni predmet v naših nadaljev. tečajih. Pač pa imamo marsikaj odločno ugovarjati proti načinu utemeljevanja dotičnega predloga.

V utemeljevanju svojih predlogov je rekel g. dr. Treo med drugim: „Ni tržba se mi pomišljati, ako trdim, da naš kmet nima praktičnih učiteljev. O svojem času bil mu je učitelj ta ali oni posameznik — in danes je to isto tako: organičnega pouka iz njegove stroke pa pogrešamo popolnoma. — V tej zadevi gre le en glas po deželi — da naše učiteljstvo tukaj ni kos svoji nalogi in da bi poklicano ali iz proste volje moralo doseči v drugačnih odnošajih čisto druge vspehe“.

Potem omenja, da se učitelji na učiteljišču v Kopru iz kmetijstva „malo, ali recimo ničesar ne nauče“ ter govori še o ferijalnih kurzih in potrebi premestitve moškega učiteljišča v Gorico.

Oglejmo si najprej neosnovano trditev g. poslanca, da „učiteljstvo tu (v kmetijskem ponku) ni kos svoji nalogi“. Ta trditev je povsem iz trte izvita in kaže, da gospod dr. Treo ne pozna prav nič dejanskih razmer v tem oziru! Brez zamer, a tako je, kar takoj dokažemo.

Na Tolminskem obstoji več mlekarskih zadrug ter sadjarskih društev. — Zdaj nam pa povejte, g. poslanec, kdo je večino teh društev ustanovil, kdo jih vodi in kdo žrtvuje trud in čas ter se brezplačno muči v času, ki bi ga krvavo potreboval v počitek trudapolnega dela? Kdo prireja kmetijske počne shode, kdo se žrtvuje v zimskih večerih, da pozno v noč poučuje kmetijstvo in praktično računstvo mladeniče, odrasle ljudski šoli?

Zdaj si oglejmo delovanje ogromne večine učiteljev v ljudski šoli v tej stroki! Ste li videli kedaj že naše šolske vrte, obdelane s krvavimi žulji in troški siromaka-učitelja? Niste-li opazili še nikoli učitelja, obdanega od kopice ukazeljne mladine, kjer presajajo, obrezujejo in cepijo mlada drevesca, katera razdeli potem učitelj brezplačno svojim učencem, ki so potem svojemu dobrotniku-učitelju mnogo hvaležnejši, nego — gospodje deželni poslanci? — Kaj pa dobi učitelj za ves ta svoj trud, ki ga ima še poleg svojega opravila v šoli? Od kmetijske družbe zavrnjene prošnje za podporo, iz deželne zbornice pa — brce!

Učitelj na Tolminskem, ki se peča mnogo s kmetijstvom ter se žrtvuje v vsakem oziru posebno za prospeh mlekarstva, prepustil je brezplačno svojo prostorno njivo v namen, da se bode poskušalo tu razne vrste trav in umetnih gnojil. Prevzel je tudi nalogo, sam oskrbovati vse ter poročati potem o uspehu. — Misli je prositi v ta namen nekaj podpore, a se mu je takoj namignilo od merodajne strani, da bi bilo to brezuspešno. Mož čaka torej na plačilo — onstran groba. — Tovariš F. M. prosil je, da bi mu dovolil sl. dež. zbor podporo za obiskovanje kmetijske šole v Klosterneuburgu. In kaj mislite, koliko je dobil? Iz ljubezni do kmeta ter vsled želje, da bi bilo „učiteljstvo v kmetijstvu praktično podučeno“ — prešlo se je preko prošnje na dnevni red! Kje je bil oni dan g. dr. Treo?

Lansko leto priredila se je v Kasovljah na Vipavskem krasna kmetijska razstava s kmetijskim shodom. Poleg nekaterih uglednih in vrlih posestnikov bili so učitelji duša vsej prireditvi in so največ pripomogli, ne plašeč se truda in stroškov, da je stvar tako lepo uspela. In vendar „gre le en glas po deželi, da učiteljstvo tukaj ni kos svoji nalogi!“ — Učitelji so ustanovili in vodijo nad 15 vinarskih in sadjarskih društev. Učitelji v mnogih krajih oskrbujejo poskuševalne vrte in trtnice, gredo ljudstvu na roko pri prošnjah za brezobrestna posojila, robotajo pri naših posojilnicah brezplačno in vendar „gre le en glas po deželi!“

Da pa ne „pojde glas po deželi“, bilo bi umestno, da bi učitelji odslej storili samo toliko „koliko veleva jim stan“ ter prepustili gospodarsko robotanje v korist nesrečnega naroda onim gospodom, ki so baje „v kmetijstvu praktično podučeni!“ Ako bi nas srce ne bolelo, ko vidimo revo siromakega ljudstva, bi v očigled takemu plačilu res ne mogli drugače storiti. Torej, g. poslanec, ako ne zidate, vsaj ne razdirajte!

Ker nikakor nočemo nesporazumljenj z našo narodno-napredno stranko, prosimo „Sočo“, da natisne ta članek. Ker menimo, da smo pisali povsem stvarno, smo prepričani, da sl. ured. „Soče“ ngodi naši prošnji!

Predsedstvo tolminskega učit. društva.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Pripravljalni odbor za prireditve XIV. glavne skupščine Zaveze se neumorno trudi, da bi uspela ista kar mogoče naj-sijajnejše. Prepričani smo, da nas sprejmejo s prijateljskimi čutili in nam pripravijo prijetno bivanje v onih dneh na obalih sinje Adrije. Zatorej pohitimo tja v mnogobrojnem številu!

Obilo posla in skrbi prozročuje pripravljalnemu odboru prireditev izleta v Benetke. Dogovor z družbo je dognan in sedaj je treba, da se zglati še mnogo izletnikov, ker se izlet

more samo tedaj prirediti, če se jih zgledi določeno število. Vsakemu učitelju in učiteljici, pa tudi neučitelju in neučiteljici se ponuja najlepša prilika, da si ogleda vse znamenitosti tega, nekdanj tako ponosnega in zgodovinsko važnega mesta.

Prijavite se torej pri gosp. učitelju Antonu Germeku pri Sv. Ivanu blizu Trsta ter mu pošljite 5 K za vožnjo tja in nazaj, kar je malenkost.

Udeležence Zavezine skupščine prosimo tudi njnjo, da se zglase pri istem gospodu vsaj po dopisnici za banket, da bo vedel naročiti primerno število kuvertov, kar mora vsaj dva dni prej storiti.

Program koncerta v „Narodnem domu“ v Barkoli je sledeči:

1. Hubad: Narodne pesmi a) moški, b) mešani zbor.
2. Ferluga: Roža — moški zbor.
3. N. N.: Plavaj ladja moja — ženski dvospjev s spremljevanjem orkestra.
4. Nedved: Popotnik — moški zbor s četverospjevom in tenor solo.
5. Zajec: Dolazak Hrvata — veliki moški zbor s spremljevanjem orkestra.

Pri prosti zabavi, ki sledi koncertu, se bo pela „Zavezna, kouplek, razni zbori. V veliki dvorani bo ples.

Delegat so še prijavila sledeča društva:

XXII. Konjiško učiteljsko društvo: 68. g. Jos. Čeh, nadučitelj — Sv. Jernej. 69. g. Beno Serajnik, učitelj — Konjice.

XXIII. Kranjsko učiteljsko društvo: 70. gđ. Ana Petrovič, učiteljica — Smlednik; 71. gđ. Emilija Jurman, učiteljica — Šmartno pri Kranju; 72. gđ. Janja Miklavčič, učiteljica — Kranj; 73. g. Andr. Kmet, nadučitelj — Cerklje; 74. g. Fr. Luznar, nadučitelj — Primskovo; 75. g. Anton Požar, nadučitelj — Trata.

XXIV. Ljutomersko učiteljsko društvo: 76. g. Ivan Ozmeč, učitelj — Cven.

XXV. Črnomeljsko učiteljsko društvo: 77. g. Franc Šetina, šolski vodja — Črnomelj; 78. g. Franc Lovšin, nadučitelj — Vinica.

XXVI. Savinsko učiteljsko društvo: 79. g. Ant. Farčnik, nadučitelj — Polzela; 80. g. Ivan Kramar, učitelj — Vransko.

XXVII. Učiteljsko društvo za Voloski okraj. 81. g. Ivan Makarović, nadučitelj — Jelšane; 82. gospa Vekoslava Makarović, učiteljica — Jelšane; 83. g. Božo Dubrovič, nadučitelj — Sv. Matej; 84. g. Robert Jurinčič, učitelj — Brežca.

XXVIII. Kozjansko učiteljsko društvo: 85. g. Valentin Pulko, nadučitelj — Dobje; 86. g. Fortunat Jelovšek, učitelj — Dobje.

Tolminsko učiteljsko društvo je še prijavilo delegatino gospodično Ano Mlekuž, učiteljico v Boven, ki je bila po pomoti izpuščena v dotičnem poročilu.

Vodstvo Zaveze.

Pedagogičsko društvo v Krškem je imelo letni občni zbor 24. julija doma. Odbor je bil v pretekli enoletni dobi priredil zborovanju v Boštanji in Kostanjevici, razpošiljal je svojim udom in delil starišem brezplačno „Slovensko zadrugo“ radi njene vsebine o domači vzgoji, razposlal udom knjižico „Učiteljski pravnik“, delil roditeljem brezplačno Jamškove: „Napake pri vzgoji“ in postavil bode ranjkemu sobratu Jezerniku grobni spomenik na Kalu pri Št. Janžu. Brezplačno deli tudi „Pedag. letnike“. — Za delegate k zboru „Zaveze“ v Trstu so se izvolili gg. Škulj, Bernot, Brece, Humek; v odbor so se izvolili pa gg. Adlešič, Cizel, Lapajne, gospodična Rekar, Rozman, Rupnik in nadzornik Stiasny.

Štajersko.

Ormoško učiteljsko društvo zboruje dne 7. avgusta t. l. ob 10. uri predpoldne v ormoški slovenski šoli po naslednjem vspredu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvena poročila. 3. „Der allgemeine österr. Beam-

tenverein“; poročevalec uradnik iste zavarovalnice. 4. Letošnja konferenčna prašanja. 5. Slučajnosti. Poverjenik bode pobiral udmino za Slov. šolsko Matico. Ker se s koncem tega šolskega leta 4 udi našega društva preselijo iz našega okraja, bi bilo želeli, da se udeležijo vsi udi tega zborovanja, na katero še posebno vabi odbor.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, 10. avgusta ob 10. uri dopoludne pri sv. Križu. Razun običajnih točk obsega vspredu tudi razgovor o konferenčnih vprašanjih rogaškega okraja.

K obilni vdeležbi vabi vljudno

odbor.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 7. avgusta t. l. ob pol 11. uri dopoludne v slov. šoli v Konjicah po tem-le vspredu: 1.) Zapisnik in dopisi. 2.) Poročilo o sadjarskem in vinorejskem tečaju v Mariboru in o vinorejskem tečaju v Ljutomeru. (Poročata tovariša Čeh in Jurko.) 3.) Društvene zadeve. 4.) Vprašalna skrinjica. 5. Slučajnosti. Cenjeni tovariši in tovarišice se vabijo, da pridejo polnoštevilno. Jos. Čeh, t. č. predsednik.

Sv. Lovrenc na Drav. polju. Učiteljsko društvo za ptujski okraj imelo je svoje mesečno zborovanje dne 3. mal. srpana t. l. ob 10. uri dopoludne v okoliški šoli ptujski. — Udeležba je bila dobra.

G. predsednik Fr. Šorn navzoče prav prisrečno pozdravi, posebno še blagorodnega g. nadzornika Iv. Dreflaka ter vsodbuja društvenike v krepkih besedah k neumornemu delovanju v prospeh šole in učiteljstva. Na to nam predstavi tov. Iv. Glinšek-a, kateri je k društvu na novo pristopil. — Potem preide na dnevni red. Zapisnik zadnjega zborovanja je bil odobren. Dopis „odbora z gornjemurske doline“, kateri priporoča ljudski shod za moderno disciplinarno postavbo, se prebere. Sklene se, da takih shodov mi ne moremo prirejati pri sedanjih razmerah. Dopis „Lehrerbunda“ priporoča, da bi se pri okrajni učiteljski konferenci enoglasno sprejele priložene točke za zboljšanje učiteljskega stanja. Za to se izvoli poseben odsek, ki naj dotične točke pretresuje in pri konferenci predlaga. Tretji dopis pa je bil od slov. akademikov, kateri pozivljajo učiteljstvo, da bi se mnogobrojno udeležilo ljudskega shoda v Šmarju ter da bi tudi sodelovalo pri koncertu. Sklene se, da kdor hoče pri omenjenem koncertu sodelovati, naj se oglasi pri pevovodji tov. Zupančiču. Za tem pa je bila volitev delegatov za XIV. skupščino „Zaveze“. Izvoljeni so bili: Šorn Fran, Koflič Jakob, Zupančič Dragotin, Klanjšček Anton ter namestnik Iv. Farkaš.

Sedaj so pa poročali gg. poročevalci jako zanimivo o letošnjih vprašanjih za okrajno učiteljsko konferenco. G. predsednik se vsem prav toplo zahvali za njih trud. K sklepu se še določi, da meseca vel. srpana ne bomo zborovali vsled neznosne vročine.

—c—

Šaleško učiteljsko društvo je 10. julija t. l. zborovalo v Škalah pri Velenju. Pripomniti pa moramo, da so mnogoteri udje blestili v svoji — odsotnosti. V zvezi s tem zborovanjem je bila hospitacija v prvem razredu. Gospica Kosa r je podajala prav spretno računanje v številnem krogu 50! Za nje požrtvovalen trud se izreče zahvala. Po hospitaciji se je vršilo zborovanje v prostorih tamošnje šole. Po običajnem pozdravu nam predstavi predsednik gospico Likar, katera je kot nov ud pristopila našemu društvu. Po objavljenju zapisnika zadnjega zborovanja preresetale so se konferenčne teme. Kot referent je nastopil g. Hernaus, koji je tudi za svoje proizvajanje žel obilo priznanja.

Ob priliki zborovanja naše „Zaveze“ ter nje izleta v Benetke bo zastopal naše društvo tov. g. Lukman, učitelj v Šoštanj. Po predlogu tov. g. Smolnikarja se sklone, da se pri zborovanjih, koja niso v zvezi s hospitacijo, naj postavijo na dnevni red pedagogična predavanja. Prvi referent bo gosp. Koropec. Nadalje se naprosi odsek okraj. učit. knjižnice „Šoštanj“, da naj izda imenik v knjižnici nahajajočih se knjig, ter istega dopošlje vsakemu šolskemu vodstvu. V slučaju, da se knjižnica poveča, se naj to vsikdar v svrhu popolnitve

knjižničnega imenika naznani šol. vodstvom. Prihodnje zborovanje bo začetkom septembra v Zavodnem. Od tam izlet na goro „Uršulo“. Dan in dnevni red se objavi pravočasno! Čast nam je priznati, da sta g. Trafenik ter g. Milan Vošnjak nas počastila s svojim prihodom ter ostala ves čas zabave med nami! Na zdar!

Književnost in umetnost.

Navodilo k računanju s števili 1—20, na podstavi Črnivčeve računice spisala prof. A. Črnivec in Ivan Janežič, izide še ta mesec v zalogi „Slovenske šolske Matice“. Navodilo je dodal g. prof. dr. Ilešič nekoliko jezikovnih pripomb. P. i. učiteljstvo že danes opozarjamo na to najnovejšo pomožno knjigo, katera bo za vsakega učitelja, ki bo rabil Črnivčevo računico, neobhodno potrebna.

Erotika. Ivan Cankar. Nova izdaja. Založil Lavoslav Schwentner. Cena 2 K, po pošti 2 K 10 vin. Knjiga ima 103 strani. To je druga izdaja onih Cankarjevih pesmij, katere je doletela l. 1899. prečudna usoda. Pokupil je bil namreč ljubljanski škof celo zalogo ter jo sežgal. Knjižico, ki je tudi po zunanosti jako lična, toplo priporočamo.

Čitanka za obče ljudske šole. (Dalje).

II. Katerim šolam, oziroma razredom je namenjena. Druga čitanka.

Pričujoča Druga čitanka je drugi del štiridelne izdaje. Prvi del je začetnica ali abecednik. Tretji in četrti del prideta pozneje. Čtivo Druge čitanke se naslanja na snov, ki je predpisana za nazorni nauk drugega in tretjega šolskega leta, rekše, na „predmete iz najbližje okolice otrok“. Ta knjiga bi se torej lahko rabila v vseh razredih, v katerih se poučujejo učenci drugega in tretjega šolskega leta. Iz ozirov, ki jih brž navodemo, pa to ne bo povsodi mogoče.

Mi smo namreč mnenja, in težko, da bi nam v tem kdo ugovarjal, da naj se poučujejo pri čitanju, kolikor je mogoče, vsi učenci (vsi oddelki) enega razreda vkup, torej ne gledé na različne stopnje starosti. Zategadelj morajo imeti vsi učenci enega razreda isto čitanko.

Od tega načela moramo odnehati: 1. gledé prvega šolskega leta, ki se ne more v čitanju združiti z nobenim drugim, kar je po vsem naravno; prvo šolsko leto potrebuje posebno knjigo — začetnico ali abecednik; 2. gledé razredov, v katerih je veliko šolskih let združenih, n. pr. na enorazrednici ali v drugem razredu dvorazrednice; v takih razredih se učenci po svoji zrelosti zelo razlikujejo, da ni mogoče sestaviti beril, ki bi bila primerna vsem učencem, in sicer ne po vsebini in ne po obliki.

Po takem se boče druga čitanka lahko rabila:

A. v ljudskih šolah z osemletnim šolskim obiskovanjem:

1. v drugem razredu štirirazrednih ljudskih šol, v katerem so učenci 2. in 3. šolskega leta združeni,

2. v drugem in tretjem razredu pet- in večrazrednih ljudskih šol, katere obiskujejo učenci drugega, oziroma tretjega šolskega leta;

B. v ljudskih šolah s šestletnim šolskim obiskovanjem.

V teh šolah, kakršne so večinoma na Kranjskem in Primorskem, je učna snov nekaj skržena napram šolam z osemletnim obiskovanjem. Po obsegu odgovarja učna snov za nazorni nauk v drugem šolskem letu teh šol učni snovi za drugo in tretje šolsko leto z osemletnim obiskovanjem, samo da se mora skrajšati v podrobnostih. Zategadelj boče po vsebini Druga čitanka ugajala tudi drugemu razredu štiri- in večrazrednih šol s šestletnim obiskovanjem, le da bo v takih šolah služila samo eno leto. Če bi pa ugovarjal, da je za eno leto preveč čtiva, mu odgovorimo, da čitanka ne more imeti nikoli preveč snovi.

Te šole še bodo morale malo potrpeti in si še nekaj časa pomagati s starim Berilom. Lahko tukaj omenimo, da se bodo kmalu priredile tudi za te šole primerne izdaje novih čitank.

III. Razvrstitev čtiva.

Ker je čitanka namenjena za dve šolski leti, je treba najprej razdeliti čtivo v dve polovici, ki se bodeta čitali ena v drugem, ena v tretjem razredu; če pa sta drugo in tretje šolsko leto vkup v enem razredu, se čitajo berila menjaje, tako da pride vsako leto polovica na vrsto. Da je taka razpredelba potrebna, tega nam pač ni treba dokazovati. To ve vsakdo, ki mu je znano, da ne sme slučaj določevati, katero berilo pride danes na vrsto, katero jutri, ki mu je znano, da moramo pri čitanju postopati, kakor pri vsakem pouku, po strogem, naprej določenem načrtu.

Ravno tako si moramo razdeliti čtivo vsakega leta po letnih časih. Res je sicer, da so berila že v čitanki tako razvrščena. Toda ne smemo pozabiti, da je knjiga namenjena šolam, v katerih se šolsko leto ne začne in ne konča ob istem času. Imamo šole, ki začenjajo šolsko leto o Veliki noči; drugod se šolsko leto začinja jeseni (16. septembra) in zopet drugod začetkom novembra. In s tem še ni naštetu vse, kar je v tem oziru uvaževati po slovenskih šolah. Jasno je, da ni bilo mogoče razvrstiti beril tako, da bi se lahko v vsaki šoli kar zaporedoma čitala.

Razen tega je še ena težava. Skupina „Domovina“, v koji se nahajajo berila o cesarju i. t. d., mora priti na vrsto, to je naravno, onega meseca, v katerem obhajamo cesarjev god, oziroma rojstni dan.

Potrebno je torej, da se ta skupina uvrsti po različnih šolah z ozirom na začetek šolskega leta na različnem mestu.

Tudi „Šola in dom“ nista odvisna od letnih časov. Ta oddelek bi moral prav za prav stati na čelu, z njim bi se moralo po načelu: „Od bližnjega k daljnemu“ začeti vsako šolsko leto. Ker so pa učenci šole in dom spoznavali v prvem šolskem letu, in ker se pri drugih skupinah moramo ozirati na letne čase, se morata šola in dom uvrstiti, kjer je največ prostora za njiju.

Iz teh migljajev je očito, da nikakor ni lahko, razvrstiti čtivo tako, da pridejo posamezna berila na vrsto, kadar so aktualna. Vsako berilo mora priti tačas v obravnavo, kadar priroda s svojimi izpremembami in pojavi zbuja v človeku baš tista čuvstva, ki jih hočemo z dotičnim berilom zbuditi v učeneih; s tem izkoriščamo vpliv prirode v dosego vzgojnega smotra. Ta zahteva se nam zdi osobito na tej stopnji prevelike važnosti. Zategadelj smo v naslednjih razpredelnicah razvrstili snov za vsako vrsto šol, kjer se lahko ta čitanka rabi. Po načelih ki smo jih gori razvili, je bilo treba najprej razvrstiti snov za nazorni nauk in vspešno z njo berila, ki naj spremljajo nazorni nauk. Snov za eno šolsko leto najdeš v predalu „a“, za drugo v predalu „b“. Berila smo označili z njihovimi številkami v čitanki.

Gledé izbora snovi za nazorni nauk še moramo omeniti, da nismo nameravali z njo ukazati učitelju, to in prav to, kar smo mi sprejeli v čitanko, se mora obravnavati, marveč ima ta načrt samo namen, pokazati, po katerem redu naj se nazorni nauk obravnava, da boče mogoče v smislu učne centralizacije družiti nazorni nauk s čitanjem. Kar se pa tiče količnosti snovi in izbora posameznih predmetov, ki naj se na drobno obravnavajo, v tem oziru moramo prepuščati seveda učitelju polno prostost.

Vsak učitelj si bode izbral, kar je za njegove krajne razmere posebne važnosti. Zategadelj boče moral tu in tam kak predmet izpustiti, na drugem mestu kaj uvrstiti ali pa kak predmet zameniti z drugim, ki je zanj večje važnosti. „Vinograd“ n. pr. nima nobenega pomena tam, kjer učenci še menda trsa niti videli niso. Zato se boče morala ena skupina včas na korist druge skržiti i. t. d.

Iz tega, kar smo povedali, sledi, da si boče navzlic naši razpredelbi snovi še ipak vsaka šola morala napraviti začetkom šolskega leta svoj posebni načrt za nazorni nauk, oziroma za čitanje. In to ne samo enkrat, ampak vsako leto, kajti vsako leto se lahko kaj izpremeni. Glavna stvar pa je, to še enkrat poudarimo — aktualnost. Priroda nam bodi voditeljica, po njej se moramo ravnati. Pretežavno ne boče izdelati take načrte. Glavni red ostane, kakor je; treba boče samo tu in tam premakniti kak predmet naprej ali nazaj, kakor boče zahtevalo življenje v prirodi.